

Digitala TV-sändningar

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 15 april 2004 beslutat att bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2003/04:118 Digitala TV-sändningar jämte motioner.

Kulturutskottet yttrar sig i det följande

dels över propositionen, *dels* över motionerna 2003/04:K28 (fp) och 2003/04:K29 (m).

Utskottets överväganden

Propositionen

Riksdagen beslutade i maj 2003 att den marksända televisionen skall övergå till digital teknik och att de analoga marksändningarna efter en övergångsperiod skall ha upphört den 1 februari 2008 (prop. 2002/03:72, ytr. 2003/04:KrU1y, bet. 2002/03:KU33, rskr. 2002/03:196). Riksdagen begärde att regeringen skulle återkomma med förslag om de digitala sändarnätens utbyggnad, om de digitala TV-sändningarnas tillgänglighet och om riktlinjerna för tillståndsgivningen. Vidare delade riksdagen regeringens bedömning att alla som bor i Sverige bör ha möjlighet att även efter en nedsläckning av det analoga marknätet kunna ta emot programmen från SVT och UR, antingen via marknätet eller via satellit. Riksdagen ansåg också att minst två digitala marksändarnät bör byggas ut (prop. avsnitt 2 och 3).

Av den nu aktuella propositionen framkommer att regeringen anser att man bör eftersträva att – vid skiftet från analog till digital sändningsteknik – så många hushåll som möjligt kan använda den mottagningsteknik som är billigast och minst komplicerad för konsumenterna och att hushållen skall drabbas av så små olägenheter som möjligt vid själva övergången. Full befolkningstäckning för de digitala TV-sändningarna kan uppnås genom enbart marksändningar eller genom en kombination av marksändningar och satellitsändningar. Om de digitala marksändningarna skulle byggas ut i mindre omfattning skulle emellertid de konsumenter som endast ges tillgång till satellitmottagning komma att drabbas av olägenheter. Det är ofta mer komplicerat att ta emot digitala satellitsändningar än digitala marksändningar och det är inte möjligt att till överkomliga kostnader ordna satellitmottagning på alla platser. I och med att satellitsändningarna krypteras måste dessutom även den som endast vill se avgiftsfria TV-program ha ett programkort, vilket medför extra kostnader.

Teracom AB har redovisat kostnaderna för fortsatt utbyggnad av de digitala sändarnäten. Enligt Teracoms beräkning uppgår investeringskostnaden för att bygga ut två sändarnät från nuvarande 90 % befolkningstäckning till 98 % befolkningstäckning till 125 miljoner kronor. Om endast ett sändarnät byggs ut till 98 % blir investeringskostnaden 80 miljoner kronor.

Den ytterligare kostnaden för att anlägga ett nytt nät från 98 till 99,8 % befolkningstäckning anges av Teracom till 200 miljoner kronor. Teracom presenterar emellertid även en teknisk lösning som innebär att man kan nå från 98 till 99,8 % befolkningstäckning utan stora investeringar. Enligt denna lösning kommer samma sändare som i dag används för de analoga sändningarna av SVT 2 med 99,8 % täckning att sända ut SVT:s och UR:s digitala program efter det att de analoga sändningarna har lagts ned. På detta sätt kan

man uppnå samma räckvidd som för de analoga sändningarna trots att investeringsbehovet uppgår till endast 11 miljoner kronor.

Om ett helt nytt sändarnät skulle byggas upp till 99,8 % täckning kan parallella sändningar med analog och digital teknik pågå under en övergångsperiod. Om befintliga sändare konverteras i de områden som faller utanför 98 % täckningsgrad sker övergången där utan parallellsändning.

Regeringen anser att både det digitala sändarnät som i dag används av SVT och UR och ytterligare minst ett digitalt sändarnät bör byggas ut till minst 98 % befolkningstäckning. På så sätt kommer alla som nu har möjlighet att ta emot analoga marksändningar av SVT, UR och TV 4 att även i fortsättningen ha tillgång till marksändningar från flera programföretag än SVT och UR.

När det gäller hur full befolkningstäckning, dvs. 99,8 %, skall uppnås för public service-televisionen, dvs. SVT och UR, bedömer regeringen som nämnts att enbart satellitmottagning är en sämre lösning för konsumenterna än mottagning från marksändare. Regeringen menar att kostnaden för att bygga ett helt nytt nät i de berörda områdena och de problem som det skulle innebära om räckvidden för de digitala marksändningarna var lägre och vissa hushåll enbart skulle kunna ta emot public service-televisionen via satellit talar för att lösningen med konvertering av analoga sändare till digitala sändare bör väljas. Förutsättningen är att hushållen som då blir utan parallellsändning får särskild service och information inför övergången.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de digitala marksändningarna av SVT:s och UR:s TV-program ges samma räckvidd som de båda programföretagens analoga sändningar. Det innebär att ca 99,8 % av befolkningen skall kunna ta emot programmen med utomhusantenn i sina permanenta bostäder. Omställningen underlättas ytterligare om de digitala marksändningarna av SVT:s och UR:s TV-program i allmänhet sker på frekvenser som innebär att hushållen kan använda samma antenn som för de analoga sändningarna (prop. avsnitt 4).

SVT, UR och Teracom har ingått ett avtal om analog och digital TV-distribution för perioden 2004–2013. Därmed är enligt regeringen omställningen av SVT:s och UR:s markbundna TV-sändningar från analog till digital distribution tryggad. Avtalet bygger på förutsättningen att den fortsatta medelsanvisningen från rundradiokontot till distributionskontot kommer att utvecklas på det sätt som förutsattes när distributionskontot inrättades (se prop. 2000/01:94, s. 72, bet. 2000/01:KrU8 s. 61 f., rskr. 2000/01:268). Underskottet på distributionskontot kommer – anför regeringen – att vara återbetalt senast vid avtalsperiodens slut (avsnitt 5).

Motionerna

I motioner från Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna yrkas *avslag på propositionen*.

Motionärerna bakom motion K29 (m) anser att staten inte skall försöka styra teknikutvecklingen inom medieområdet utan hålla sig neutral. Den

distributionsteknik som regeringen har valt är enligt motionen ekonomiskt och tekniskt underlägsen andra distributionsformer. Regeringens lösning vid marknätet tvingar in alltför många konsumenter i den distributionsform som har lägst kapacitet och sämst utrymme för interaktivitet. Med tanke på att markbundna sändningar är fem till sex gånger dyrare än satellitsändningar bara för att nå upp till 98 % täckning kommer de sista procentenheterna att vara än mycket dyrare i förhållande till annan digital teknik.

Vidare anför motionärerna att SVT:s sändningar finansieras med offentliga medel. Det innebär att de skall vara tillgängliga för alla utan villkor om särskild betalning. SVT:s program bör därför erbjudas samtliga satellitoperatörer för kostnadsfri distribution inom Sverige. En sådan lösning ökar tillgängligheten för tittarna och minskar beroendet av marknätet. Mot den bakgrunden välkomnar motionärerna att SVT fått en vidare spridning via satellit. Mycket talar för att SVT i en kostnadsbedömning bör prioritera de betydligt billigare sändningarna via satellit och kabel framför de dyra sändningarna via marknätet, menar de (yrkande 1).

I motion K28 (fp) hävdas att digitaliseringen av TV-distributionen inte är en fråga för svenska staten utan för konsumenter och producenter av TV. Dessa kan på en fri marknad själva avgöra vilken distributionsform som är mest attraktiv och billigast. Vidare anser motionärerna att digitaliseringen urholkar SVT och att medlen till public service späds ut på fler sändningstimmor i fler kanaler i stället för att koncentreras till ett unikt kvalitetsinnehåll (yrkande 1).

I motion K29 (m) yrkas att riksdagen skall *upphäva* sitt tidigare *beslut om att de analoga marksändningarna skall upphöra* den 1 februari 2008 (yrkande 2). En släckning måste enligt motionärerna vara ett resultat av konsumenternas önskemål.

Motionärerna bakom motion K28 (fp) har tidigare protesterat mot släckningen av det analoga marknätet och anser fortfarande att det inte är vare sig nödvändigt, önskvärt eller realistiskt att genomföra släckningen år 2008. Marknaden kan, menar de, själv bestämma hur teknikskiftet kan genomföras. Riksdagsbeslutet om att släcka det analoga nätet bör därför omprövas (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Kulturutskottet yttrar sig över propositionen och motionerna i den mån kulturutskottets beredningsområde berörs.

Kulturutskottet anser att public service-företagen skall ha en stark ställning i en tid när radio- och TV-publiken har tillgång till ett omfattande utbud av programkanaler med skiftande kvalitet och att alla i Sverige skall ha tillgång till public service-företagens programutbud. TV-publiken skall således – oavsett bostadsort – kunna erbjudas ett mångsidigt programutbud av hög kvalitet, präglad bl.a. av det demokratiska statsskickets grundidéer och av krav på opartiskhet och saklighet. Ett förverkligande av regeringens förslag är enligt utskottets synsätt en stor fördel för TV-publiken i hela landet. Därmed

kommer praktiskt taget hela befolkningen att kunna välja mellan olika distributionsalternativ för att ta emot TV-sändningarna från SVT och UR. Kulturutskottet konstaterar att såväl demokratiska som kultur- och mediepolitiska skäl talar för en full utbyggnad av det digitala markbundna TV-nätet. Rege- ringsförslaget ligger också i linje med de av riksdagen fastställda målen för mediepolitiken (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17 s. 98, bet. 2000/01:KrU1 s. 96 f., bet. 2000/01:59).

Av propositionen framgår att de ekonomiska förutsättningarna för att bygga ut det markbundna digitala TV-nätet har ändrats väsentligt sedan riksdagen vid 2002/03 års riksmöte behandlade frågan. Utbyggnaden från 98 % till 99,8 % hushållstäckning kan åstadkommas genom en modifiering av den befintliga analoga sändarutrustningen till en kostnad som är väsentligt lägre än den skulle vara om samma täckningsområde skulle förses med ny digital sändarutrustning. Av propositionen framgår att det är denna tekniska lösning som regeringen förordar. Kulturutskottet välkomnar detta nya förslag till teknisk lösning som innebär en betydligt lägre kostnad för en nära nog full utbyggnad av marknätet.

I propositionen berörs något utvecklingen av distributionskontot som finansierar SVT:s och UR:s TV-distribution. Utskottet bedömer att den redovisning som lämnats i propositionen om förutsättningen för att underskottet på kontot skall vara utjämnat vid utgången av år 2013 är realistisk.

I motion K28 (fp) hävdas att digitalsatsningen urholkar SVT. I den mån motionärerna avser satsningen på den digitala sändningstekniken vill utskottet påminna om att distributionskontot inrättades med tanke på att kostnaderna för distributionen skulle hållas helt åtskilda från SVT:s och UR:s övriga medelstildelning, som främst avser programverksamheten.

I propositionen nämns några av de olägenheter som skulle kunna uppstå för konsumenterna om de digitala marksändningarna skulle byggas ut i mindre omfattning än vad som föreslås i propositionen, dvs. till lägre täckningsgrad än 99,8 % av befolkningen. I propositionen anges att det inte är möjligt att ta emot satellitsändningar överallt. En annan olägenhet är att satellitsända TV-program är krypterade, varför alla – även den som endast vill se avgiftsfria TV-program – måste ha ett programkort, vilket medför extra kostnader. Enligt vad kulturutskottet har inhämtat måste de TV-hushåll som endast önskar se SVT:s och UR:s programkanaler, erlägga en depositionsavgift till någon av programkortsleverantörerna Canal Digital eller Viasat för att få tillgång till programkortet. Detta kan för konsumenten te sig krångligt. Enligt kulturutskottets uppfattning är det emellertid en fördel att de allra flesta TV-konsumenterna kommer att ha alternativa möjligheter att ta emot SVT:s och UR:s program även i fortsättningen.

Sannolikt kommer även vissa problem att visa sig för TV-konsumenterna vid övergången från analog till digital marksänd TV. Det är kulturutskottets förhoppning att den kommission som regeringen nyligen har tillsatt för att förbereda systemövergången på ett effektivt sätt kommer att kunna minimera problemen. Utskottet har noterat att kommissionens uppdrag är att utifrån ett

konsumentperspektiv bl.a. planera hur omställningen skall genomföras, följa utbyggnaden av digitala sändningar, följa utvecklingen på digital-TV-marknaden och samordna informationen till allmänheten om omställningen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet förslaget i propositionen. Utskottet avstyrker förslagen i motionerna K28 (fp) yrkande 1 och K29 (m) yrkande 1 om avslag på propositionen. Likaledes avstyrker utskottet förslagen om att upphäva eller ompröva riksdagens tidigare beslut om att de analoga marksändningarna skall ha upphört den 1 februari 2008, vilka framförts i motionerna K28 (fp) yrkande 2 och K29 (m) yrkande 2.

Slutligen bör nämnas att utskottet vid flera riksmöten har behandlat motioner om de svårigheter som finns i vissa delar av landet att ta emot regionala nyheter från den egna regionen (senast i bet. 2002/03:KrU6 s. 18). Utskottet har med tillfredsställelse noterat att det avtal som SVT, UR och Teracom AB har ingått innebär att täckningen för regionala sändningar i det digitala nätet kommer att justeras så att hushållen i fortsättningen kommer att kunna se "rätt" regionalt program (se prop. s. 10).

Stockholm den 22 april 2004

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Annika Nilsson (s), Lars Wegendal (s), Kent Olsson (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelson Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Rossana Dinamarca (v), Matilda Ernkrans (s), Fredrik Olovsson (s), Hans Backman (fp) och Dan Kihlström (kd).

Avvikande mening

Avslag på propositionen och fråga om släckning av det analoga marknätet

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

I likhet med motionärerna bakom motionerna K28 (fp) och K29 (m) anser vi att riksdagen skall avslå propositionen om digitala TV-sändningar. Enligt vår mening är digitaliseringen inte en fråga för staten utan bör avgöras av konsumenterna och programföretagen. Regeringen bör således vara neutral i fråga om val av distributionsteknik i stället för att – som nu – försöka styra den. På en fri marknad kan konsumenterna och producenterna av TV själva avgöra vilken distributionsform som är attraktivast och billigast. Mot denna bakgrund anser vi också att släckningen av det analoga nätet skall vara en följd av konsumenternas önskemål. Riksdagen bör därför upphäva sitt tidigare beslut om att de analoga sändningarna skall ha upphört till den 1 februari 2008.

Vi vill dock i sammanhanget framhålla – liksom motionärerna bakom motion K29 (m) – att det finns mycket som talar för att SVT bör prioritera de betydligt billigare sändningarna via satellit och kabel framför de dyra sändningarna via marknätet. I likhet med vad som sägs i motion K28 (fp) anser vi att det finns en risk för att digitalsatsningarna kommer att urholka SVT. Vi befarar att de dyra digitalsatsningarna kommer att innebära att kvaliteten i public service-programmen blir lidande.

Sammantaget föreslår vi att konstitutionsutskottet skall tillstyrka motionerna K28 (fp) yrkande 1 och K29 (m) yrkande 1 och avslå propositionen. Vi föreslår också att konstitutionsutskottet skall tillstyrka motionerna K28 (fp) yrkande 2 och K29 (m) yrkande 2 om att upphäva riksdagsbeslutet om släckning av det analoga marknätet.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden	2
Propositionen	2
Motionerna	3
Utskottets ställningstagande	4
Avvikande mening	7
Avslag på propositionen och fråga om släckning av det analoga marknätet, (m, fp).....	7